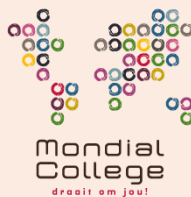

“Gewoon, omdat ik het leuk vind!”

*A burden of one's own choice
is not felt.*

Auteur: Lotte Schouten-Huibers
Studentnummer: 0488445
Vak: Pedagogisch Onderzoek GSTPKC04
Vakdocent: Monika Louws
Expert begeleider: Ralph Meulenbroeks

Universiteit Utrecht

“Gewoon, omdat ik het leuk vind!”

School is in veel gevallen een ‘moetje’ en vaak zelfs een ‘saai moetje’. Dit ‘saai moetje’ was voor Leny van der Ham de trigger en vormt nu tevens de basis van het door haar ontwikkelde concept 20-80learning. Een concept waarbij leerlingen 20% van de tijd zelf aan het roer staan en bezig zijn met datgene wat hén interesseert. Motivatie is één van de pijlers van het concept, evenals toepassing van de theorie en het verkrijgen van ervaringen. Ervaren leerlingen zelf ook daadwerkelijk autonome motivatie door dit concept?

Door: Lotte Schouten - Huibers

Motivatie

Motivatie is een veelvuldig besproken onderwerp binnen het onderwijs. Docenten hebben vaak het beeld dat leerlingen eerder niet dan wel gemotiveerd zijn. Als we teruggaan naar de basisbehoeften die aan motivatie ten grondslag liggen, komen we uit bij de Self Determination Theorie (SDT; kader 1) van Ryan en Deci [2000]. Ryan en Deci beschrijven autonomie, competentie en relatie als de drie basisbehoeften voor motivatie. Belangrijk hierbij is het onderscheid wat zij vervolgens maken in de verschillende soorten motivatie (Figuur 2) [Ryan en Deci, 2000; Vansteenkiste, 2005]. Leerlingen die autonoom gemotiveerd zijn, gemotiveerd vanuit zijn of haar eigen drijfveren, zijn de leerlingen die elke docent wenst. Helaas is vaak het tegenovergestelde het geval en zien leerlingen de les als verplichting. Dit speelt met name bij leerlingen in de bovenbouw van de havo [Vermaas en Van der Linden, 2007].

Self Determination Theorie (SDT)

Kader 1

De zelfdeterminatie theorie is één van de meest populaire theorieën over motivatie. De SDT maakt onderscheid in drie soorten motivatie: demotivatie, extrinsieke motivatie en intrinsieke motivatie. Vervolgens delen Ryan en Deci [2000] deze motivatie typen opnieuw in, in termen van gecontroleerde en autonome motivatie. De drie basisbehoeften die volgens deze theorie moeten leiden naar intrinsieke motivatie zijn:

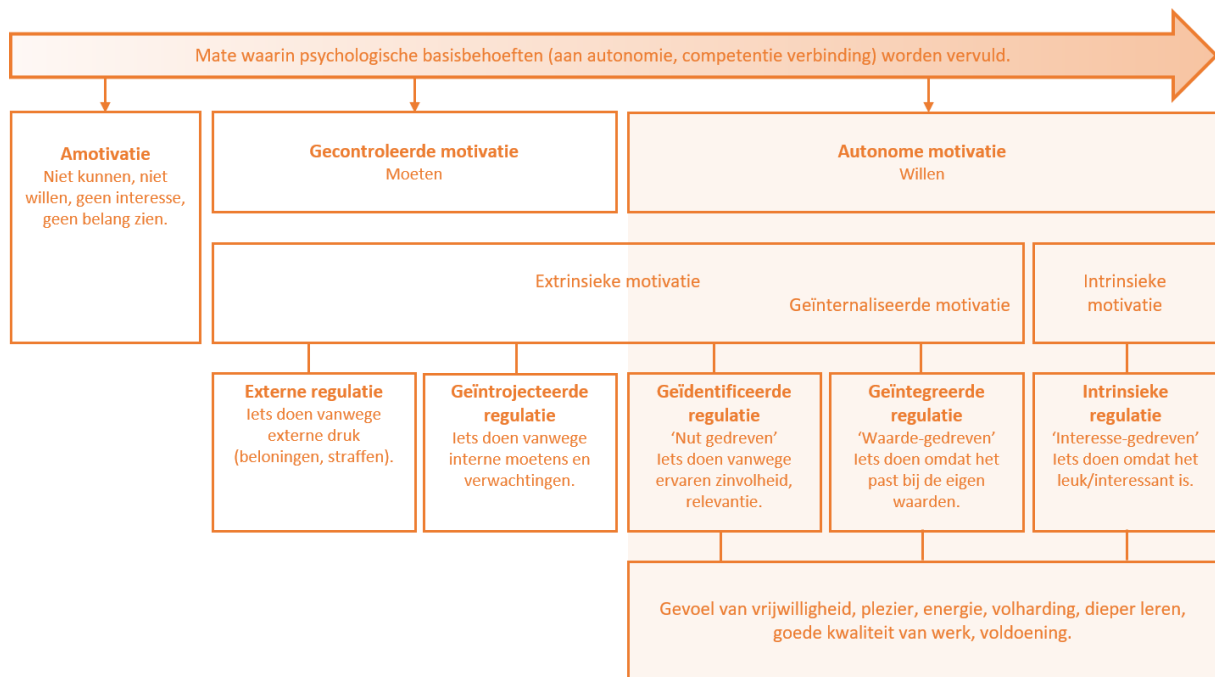
- Autonomie
- Competentie
- Relatie

[Ryan and Deci, 2000]

De uitdaging is om dit gedachtengoed te keren en te zoeken naar een oplossing om school weer ‘leuk’ te maken. Leny van der Ham ontwikkelde in het kader hiervan het concept 20-80learning.

Figuur 1: Schematische weergave van de opzet van 20-80learning.

Figuur2: Weergave van het verschil tussen gecontroleerde en autonome motivatie, aangepast vanuit Visser [2017; © Coert Visser, Leren &presteren].

Een concept waarbij leerlingen voor 20% van de tijd zelf aan het roer staan, met andere woorden ‘autonomie krijgen over hun eigen leerproces’ en bezig zijn met datgene wat hén interesseert. Momenteel wordt dit concept op ruim 30 scholen uitgevoerd, waaronder het Mondial College in Nijmegen. School wordt ‘ontsaaid’ en leerlingen zijn doelgericht met hun eigen toekomst bezig.

De pijlers van het concept zijn vrijheid, vorming, motivatie en real life (zie figuur 1). Dit onderzoek richt zich op de persoonlijke drive van leerlingen door de vraag te stellen of leerlingen zelf ervaren meer autonoom gemotiveerd te zijn door deze vorm van onderwijs. Dit zou bevestigen dat het niet alleen een mooi uitgedacht concept is, maar dat leerlingen ook daadwerkelijk zelf ervaren dat school er is voor hén en dat ze er kunnen werken aan hun eigen toekomst binnen de ‘elastische kaders’ van school.

Het Mondial College

In 2015 is het Mondial College in Nijmegen gestart met het programma International Business College (kortweg IBC; kader 3) van 20-80learning op de havo. Omdat 20-80learning geen dicht getimmerd schoolsysteem ambieert, heeft de school vrijheid om dit programma vorm te geven binnen flexibele grenzen. Op het

Mondial College heeft dit geresulteerd in één IBC-klas per leerjaar in de bovenbouw van de havo én een specifieke business ruimte binnen de school. Deze klas blijft gedurende de twee jaar van de bovenbouw bij elkaar. Vier dagen in de week (80%) volgen zij reguliere lessen en één dag in de week (20%) hebben zij hun IBC-dag.

International Business College	Kader 3
<p>Het International Business College (IBC) is gericht op de ondernemend van leerlingen, hun competenties en hun toekomst.</p> <p><i>International</i> omdat het huidige ondernemen steeds internationaler wordt.</p> <p><i>Business</i> staat voor handel in de breedste zin van het woord. Zo is psychologie hier bijvoorbeeld ook een onderdeel van.</p> <p><i>College</i> staat voor de het buiten de klassieke schoolkaders werken.</p> <p>De ministeries van OCW en EZ ondersteunen het IBC.</p>	

Op deze dag werken ze aan hun ondernemerschap door het opzetten van een eigen bedrijfje. Alle aspecten die hiermee te maken hebben passeren de revue, uiteenlopend van presentatietechnieken en

psychologie tot en met handelsgericht taalonderwijs, stages en colleges op de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN). Net zoals de keuze voor hun profiel, kunnen leerlingen in het derde leerjaar van de havo binnen het EM-profiel kiezen voor het IBC.

Het onderzoek: de ervaring van autonome motivatie

Zoals gezegd hebben leerlingen die voor het IBC kiezen, *nog maar* 80% van de tijd reguliere lessen. Dit betekent impliciet dat zij de verplichte leerstof uit het curriculum in 80% van de tijd tot zich moeten nemen. Het IBC is dus *extra*, een verzwaring van het programma. Hierdoor moeten leerlingen bewust nadenken of dit is wat zij willen. Met dit onderzoek willen we inzicht krijgen in het ervaren van autonome motivatie door leerlingen, terwijl zij hun onderwijs in de vorm van 20-80learning aangeboden krijgen. Om deze vraag te beantwoorden zijn een zestal leerlingen uit havo 4 van het Mondial College individueel geïnterviewd. Dit waren zowel jongens als meisjes, doorstromers vanuit zowel het vmbo als 3 havo. Tevens zijn twee docenten individueel geïnterviewd om te onderzoeken of het beeld van wat de leerlingen ervaren, ook zo over komt op de docenten.

Omdat ik het leuk vind!

Het beeld dat de leerlingen scheppen is eenduidig. Leerlingen kiezen voor het IBC omdat ze het leuk vinden, een keuze gebaseerd op intrinsieke motivatie. Bij veelvuldig doorvragen wat en waarom het dan zo 'leuk' is, antwoordde het merendeel: "Gewoon, het is gewoon leuk!" Daarnaast geven leerlingen duidelijk aan dat het IBC hun schoolweek breekt en hierdoor minder saai maakt. "De afwisseling tussen theorie en praktijk en het toekomstgerichte is wat ik zo leuk vind". Een enkele leerling geeft aan dat het allemaal niet veel uitmaakt, "School is saai en dit maakt het minder saai. Ik ben niet gemotiveerd, het blijft namelijk school". Deze leerling kiest voor IBC om zo gevoelsmatig minder met school bezig te hoeven zijn. Volgens de docenten zijn dit uitzonderingen.

Een ander belangrijk aspect wat de leerlingen beschrijven, is de ruimte voor autonomie. Leerlingen moeten zelf keuzes maken die voor hun bedrijf het beste (lijken te) zijn. Sturing door docenten is veel minder aanwezig en dit ervaren de leerlingen als prettig. "Er zit niet steeds iemand op je lip, je mag zelf je tijd indelen", aldus één van de leerlingen.

"Mijn motivatie zit in het feit dat ik het graag goed wil doen, maar IBC vind ik ook gewoon leuk"

Concluderend kan gesteld worden dat het merendeel van de leerlingen kiest voor IBC omdat ze het leuk vinden, leuk om zelf met iets aan de slag te gaan, leuk om doelgericht bezig te zijn, leuk om even buiten het vaste kader van school te mogen treden. Dit wordt bevestigd door het beeld wat de docenten hebben. Leerlingen zijn op de IBC-dag gemotiveerd omdat ze mogen doen waar ze goed in zijn, zijn bezig met de praktijk en krijgen hiervoor vrijheid.

Mijn keus, mijn toekomst.

Eén van de doelstellingen van 20-80learning is doelgerichtheid. De drijfveren van de leerlingen moeten gericht zijn op wat zij willen en niet omdat ze denken dat er iets van hen verwacht wordt. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat IBC van 20-80learning hierin voorziet. Leerlingen geven aan dat zij zélf de keus hebben gemaakt voor IBC. "Je moet wel echt gemotiveerd zijn om het te doen, je moet immers de doelen van het curriculum nu binnen 80% van de tijd halen". En ook de redenen van deze eigen keus zijn voor de meeste leerlingen vergelijkbaar. Het zijn leerlingen die aangeven

iets in de economie te willen gaan doen en nu de kans krijgen om daar al mee te beginnen. Eén van de leerlingen omschreef zijn keus als volgt: *“Ik wilde mezelf meer stimuleren om te gaan leren, dus daarom heb ik hiervoor gekozen. Dingen met bedrijfjes en aandelen vind ik interessant en dit heeft mij gemotiveerd dit te kiezen. Donderdag is ook de leukste dag van de week. Ik doe dan iets wat ik écht interessant vind. Wanneer ik aan mijn toekomst denk, dan denk ik eerder aan een bedrijfje opstarten dan een wiskundeformule oplossen. Het maakt school minder saai, ik heb één dag om te doen wat ik echt leuk vind”*. De motivatie wordt gedreven voor eigen normen en waarden, doordat de leerlingen de relevantie voor hun toekomst ervan inzien én omdat dit is waar hun interesse ligt. Allemaal kenmerken die samenvallen onder het begrip autonome motivatie (figuur 2). Hierbinnen komen kenmerken van zowel geïdentificeerde en geïntegreerde als intrinsieke regulatie naar boven. De leerlingen zijn zich bewust van de relevantie van de toekomst, ze zien het nut en de waarde ervan in (geïdentificeerde/geïntegreerde motivatie), maar kiezen het ook omdat ze het *gewoon leuk vinden* (intrinsieke motivatie). Docenten geven ook aan dat zij geen sturing zien van ouders, het zijn de leerlingen zelf die ervoor kiezen.

“Iemand zonder passie ervoor, gaat ook echt geen IBC kiezen.”

Autonomie, competentie en verbondenheid: Ja!

Zoals omschreven in de SDT van Ryan en Deci [2000] zijn autonomie, competentie en verbondenheid de drie basisbehoeften voor motivatie. Het doel van dit onderzoek is vaststellen of leerlingen ervaren autonoom gemotiveerd te zijn door het concept 20-80learning. Leerlingen op het Mondial College krijgen autonomie door binnen het IBC verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen bedrijf en product. Leerlingen worden ondersteund in de ontwikkeling van vaardigheden en competenties die van belang zijn voor een toekomst in het bedrijfsleven. Door deze vaardigheden direct toe te passen voor hun eigen bedrijf, ervaren leerlingen hoe competent ze zijn. “Ze worden hier echt voor vol aangezien”, aldus Ruud Arts. Doordat de leerlingen in een vast team werken, ervaren ze een grote onderlinge verbondenheid. “We kijken echt met de groep naar waar potentie zit voor het bedrijf”, aldus één van de IBC-leerlingen. De lessen van externen, zorgen voor de verbondenheid met het bedrijfsleven.

Door het creëren van deze IBC-omgeving, ervaren leerlingen vrijheid om keuzes te maken en om hun competenties te ontwikkelen. Echter, het gaat hier niet om de theorie maar om de ervaringen van de leerlingen zélf. We kunnen nog zo'n mooi programma voor hen ontwikkelen, zij moeten ervaren dat ze keuzes maken die voor hén belangrijk zijn. De samenwerking tussen het Mondial College en 20-80learning is hier duidelijk in geslaagd. Leerlingen maken de keus voor het IBC hoofdzakelijk om drie redenen: 1. Omdat ze het leuk vinden; 2. Omdat ze vrijheid krijgen om te doen wat ze zelf leuk vinden; 3. Omdat het

bijdraagt aan hun toekomst, de kant die ze op willen. De vraag of leerlingen het gevoel van autonome motivatie ervaren door 20-80learning kan volmondig met 'ja' worden beantwoord.

Advies en verder onderzoek

Dit onderzoek laat een eenduidig beeld zien: leerlingen ervaren, en docenten zien, dat leerlingen autonoom gemotiveerd zijn voor deze 20% van hun schoolweek. Ze zijn doelgericht bezig, doen iets wat ze écht leuk vinden en maken eigen keuzes. Ze leren de praktijk kennen en zo hun visie te vormen over wat ze in de toekomst willen. Of 20-80learning ook effect heeft op de autonome motivatie van leerlingen voor de 'normale' 80% van hun week, komt niet uit dit onderzoek naar voren, maar verdient zeker aandacht. Ook is het interessant om nader te onderzoeken of 20-80learning ook vrijheid voor de docent creëert. Door slechts twee docent-respondenten, kunnen hier in dit onderzoek (nog) geen conclusies aan worden verbonden. Het is van groot belang dat ook docenten autonoom gemotiveerd blijven voor hun vak in deze 'verplichtende' maatschappij. Als dit vergelijkbare resultaten oplevert als de resultaten uit onderliggend onderzoek, is mijn advies "omarm 20-80learning, omarm de structuur die het de school en de leerlingen biedt en maak gebruik van het elastische kader om het in te vullen binnen de visie en missie van uw eigen school".

Referenties

Ryan, R. M., & Deci, E. L., 2000. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, 55(1), 68.

Vansteenkiste, M., Soenens, B., Sierens, E., & Lens, W., 2005. Hoe kunnen we leren en presteren bevorderen? Een autonomie-ondersteunend versus controlerend schoolklimaat. *Caleidoscoop*, 17, 18-25.

Vermaas, J. en Van der Linden, R., 2007. Beter inspelen op havo-leerlingen. IVA beleidsonderzoek en advies, Tilburg.

Visser, C., 2007. Leren & Presteren. Hoe word je beter? JustInTimeBooks, Driebergen.

Met medewerking van Leny van der Ham – CEO 20-80learning, Ruud Arts – Coördinator 20-80learning en docent Mondial College, docenten van het Mondial College en de leerlingen uit de 4-havo IBC-klas 2018/2019.

Universiteit Utrecht

